

ຂໍສະເໜີແນະນຳຫຼັກ ສຳລັບປະເດັນທີ່ດິນ ໃນ ສປປ ລາວ

ຂໍສະເໜີແນະນຳຫຼັກ ສຳລັບປະເດັນທີ່ດິນໃນ ສປປ ລາວ ສະບັບນີ້ ສ້າງຂຶ້ນໂດຍຜ່ານການວິເຄາະຢ່າງເລິກເຊິ່ງ, ມີການປຶກສາຫາລື ກັບພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ມີການຄົ້ນຄວ້າຕາມພາກປະຕິບັດທີ່ດິນຂອງສາກົນ, ໂດຍມີເປົ້າໝາຍ ຍົກສູງການຊົມໃຊ້ທີ່ດິນ ເພື່ອຄວາມກ້າວໜ້າທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ສັງຄົມ, ວັດທະນາທຳ ແລະ ຈິດໃຈ ຂອງປະຊາຊົນລາວ.

ຂໍສະເໜີແນະນຳຫຼັກ ສະບັບນີ້ ປະກອບ ມີ 4 ຫົວຂໍ້ ຄື: ການຮັບຮູ້ ການຄອບຄອງນຳໃຊ້ທີ່ດິນຕາມປະເພນີ, ການໂອນຄືນສິດໃນ ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນຄືນ ເພື່ອຈຸດປະສົງສາທາລະນະປະໂຫຍດ, ການໃຫ້ເຊົ່າ ແລະ ສຳປະທານທີ່ດິນ, ແລະ ການຮັບປະກັນຄວາມສະເໝີພາບລະ ຫວ່າງ ຍິງ-ຊາຍ ຕໍ່ກັບສິດໃນການຄອບຄອງນຳໃຊ້ທີ່ດິນ. ຂໍສະເໜີດັ່ງກ່າວ ແມ່ນອີງໃສ່ມາດຕະຖານສາກົນເປັນ ດິນກໍ່ ແມ່ນຫຼັກການຂອງ ບົດແນະນຳ ຕາມຄວາມສະໝັກໃຈ ກ່ຽວກັບການຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານການຄອບຄອງນຳໃຊ້ ຢ່າງມີຄວາມ ຮັບຜິດຊອບ ໃນເລື່ອງທີ່ດິນ, ພື້ນທີ່ປະມົງ ແລະ ປ່າໄມ້ ຂອງອົງການອາຫານ ແລະ ການກະເສດແຫ່ງສະຫະປະຊາຊາດ (FAO) ເຊິ່ງ ບົດແນະ ນຳດັ່ງກ່າວ ແມ່ນມາດຕະຖານສາກົນອັນໜຶ່ງທີ່ສົ່ງເສີມ ສິດຄອບຄອງນຳໃຊ້ທີ່ໜັ້ນຄົງ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງຊັບ ພະຍາກອນ ທຳມະຊາດຢ່າງເປັນທຳ ເຊິ່ງແມ່ນປັດໃຈອັນໜຶ່ງ ໃນການລົບລ້າງຄວາມອຶດຫິວ ແລະ ຄວາມທຸກຍາກ.

ບົດແນະນຳດັ່ງກ່າວ ແມ່ນຖືກຮັບຮອງໂດຍ ຄະນະຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານຂອງໂລກ (CFS) ໃນປີ 2012 ໂດຍ 125 ປະເທດສະມາຊິກ, ຊຶ່ງລວມທັງ ສປປ ລາວ. ຕໍ່ມາ ບົດແນະນຳ ແມ່ນໄດ້ຖືກຮັບຮອງຕື່ມອີກໂດຍບັນດາອົງການ ຊຶ່ງ ລວມມີ ຈີ8, ຈີ20, ຣີໂອ+20 ແລະ ສະພາສູງຂອງສະຫະປະຊາຊາດ. ນອກຈາກນີ້ ຍັງໄດ້ມີການອ້າງອີງມີຕໍ່ກຳຂອງປະເທດຕ່າງໆເພື່ອເປັນ ຕົວຢ່າງ.

ຂໍນຳສະເໜີທີ 1: ການຮັບຮູ້ສິດຄອບຄອງນຳໃຊ້ທີ່ດິນຕາມປະເພນີ

ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນຕາມປະເພນີ ແມ່ນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນທີ່ມີມາແຕ່ດົນນານ ໂດຍອີງຕາມກົດລະບຽບ, ຄວາມເຊື່ອຖື ແລະ ໂຄງຮ່າງ ການຈັດຕັ້ງຕາມປະເພນີຂອງຊຸມຊົນໃນແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນ. ສິດຄອບຄອງນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ຫຼື ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດຕາມປະເພນີຂອງ ບຸກຄົນ ແລະ ຊຸມຊົນ ແມ່ນບົນພື້ນຖານການຮັບຮູ້ທາງປະຫວັດສາດ ແລະ ການຮັບຮູ້ຂອງຊຸມຊົນ ໂດຍບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງມີເອກະສານ ຍັງຢືນສົດ.

ສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນຕາມປະເພນີ ສາມາດເກີດຂຶ້ນໄດ້ໃນທຸກຕອນດິນທີ່ມີການນຳໃຊ້ທີ່ດິນຕາມປະເພນີ ລວມທັງເຂດສະຫງວນຂອງລັດ. ລັດສາມາດຈຳກັດເງື່ອນໄຂສິດໃນການຄອບຄອງນຳໃຊ້ທີ່ດິນຕາມປະເພນີພາຍໃນເຂດສະຫງວນ ເຊັ່ນ ການຈຳກັດບໍ່ໃຫ້ຂະຫຍາຍ ເນື້ອທີ່ອອກ ແຕ່ວ່າການຈຳກັດດັ່ງກ່າວຕ້ອງອີງໃສ່ການວາງແຜນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ທີ່ຄຳນຶງເຖິງຄວາມຈຳເປັນໃນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນທັງ ໃນປັດຈຸບັນ ແລະ ອະນາຄົດຂອງຊຸມຊົນ ຫຼື ການຈຳກັດບໍ່ໃຫ້ໂອນທີ່ດິນໃຫ້ແກ່ບຸກຄົນພາຍນອກຊຸມຊົນ ແຕ່ບໍ່ໄດ້ໝາຍຄວາມວ່າ ສິດໃນການຄອບຄອງນຳໃຊ້ທີ່ດິນຕາມປະເພນີດັ່ງກ່າວຈະບໍ່ຖືກຮັບຮູ້ພາຍໃນເຂດສະຫງວນ. ສິດຄອບຄອງນຳໃຊ້ທີ່ດິນຕາມປະເພນີ ຄວນຖືກຮັບຮູ້ແບບເຕັມສ່ວນທຽບເທົ່າກັບສິດຄອບຄອງນຳໃຊ້ທີ່ດິນທີ່ໄດ້ມາດ້ວຍຮູບການອື່ນໆ (ເຊັ່ນ ການມອບດິນມອບປ່າໂດຍ ລັດ). ຜູ້ຄອບຄອງນຳໃຊ້ທີ່ດິນຕາມປະເພນີ ມີສິດໄດ້ຮັບການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແບບເຕັມສ່ວນ ແລະ ເປັນທຳ ຄືກັບສິດໃນການ ຄອບຄອງນຳໃຊ້ທີ່ດິນແບບເປັນທາງການອື່ນໆ.

ຍ້ອນຫຍັງບັນຫານີ້ຈຶ່ງມີຄວາມສຳຄັນ?

ທີ່ດິນສ່ວນໃຫຍ່ ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ແມ່ນຍັງບໍ່ທັນມີໃບຕາດິນ ເນື່ອງຈາກໂຄງການອອກໃບຕາດິນດຳເນີນໄປຢ່າງຊັກຊ້າ ແລະ ຍັງບໍ່ ທັນກວມເອົາທຸກເຂດໃນ ສປປ ລາວ ເພາະຈຳເປັນຕ້ອງໃຊ້ງົບ ປະມານສູງ ພ້ອມທັງເຕັກໂນໂລຢີ, ເຄື່ອງມືທີ່ທັນສະໄຫມ ແລະ ວິຊາ ການທີ່ມີຄວາມສາມາດເຮັດໃຫ້ບໍ່ທ່ວງທັນກັບຄວາມຕ້ອງການຂອງສັງຄົມ.

ຖ້າຫາກວ່າບໍ່ມີການກຳນົດການຮັບຮູ້ສິດຂອງປະຊາຊົນຜູ້ຄອບຄອງນຳໃຊ້ທີ່ດິນຕາມປະເພນີ, ຈະເຮັດປະຊາຊົນເຫຼົ່ານັ້ນ ມີຄວາມສ່ຽງທີ່ຈະສູນເສຍທີ່ດິນຂອງຕົນ ຫຼື ບໍ່ໄດ້ຮັບການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍທີ່ເປັນທຳ ເຊິ່ງຈະສ້າງຜົນສະທ້ອນ ເຮັດໃຫ້ເກີດມີຄວາມທຸກຍາກ ແລະ ຂາດຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ.

ໃນສະພາບຕົວຈິງທີ່ຜ່ານມາ ມີປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າຈຳນວນຫລວງຫລາຍອາໄສຢູ່ໃນ ຫລື ລຽບຕາມແຄມ ໂດຍມີການເຂົ້າໄປນຳໃຊ້ທີ່ດິນປ່າໄມ້ຕາມປະເພນີ ໃນເຂດປ່າປະເພດຕ່າງໆ ລວມມີ: ປ່າສະຫງວນ, ປ່າປ້ອງກັນ ແລະ ປ່າຜລິດ. ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນປ່າໄມ້ຕາມປະເພນີນີ້ ແມ່ນເພື່ອການດຳລົງຊີວິດປະຈຳວັນ ແລະ ຍັງເປັນສິ່ງຈູງໃຈໃຫ້ປະຊາຊົນປົກປັກຮັກສາປ່າ ແລະ ຢູ່ກັບປ່າ ຢ່າງຍິນຍົງ ເຊິ່ງໄດ້ດຳເນີນມາຕັ້ງແຕ່ດົນນານຫລາຍເຊັ່ນຄົນ, ສ່ວນໃຫຍ່ກ່ອນທີ່ຈະມີການປະກາດເປັນເຂດສະຫງວນ ຫຼື ອະນຸລັກ. ການຈຳກັດສິດເດັດຂາດ ໃນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນປ່າໄມ້ທີ່ພວກເຂົາເຄີຍອາໄສຢູ່ ຈະເຮັດໃຫ້ປະຊາຊົນດັ່ງກ່າວຊຶ່ງເປັນຄົນສ່ວນໃຫຍ່ຂອງປະເທດ ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຕໍ່ກັບການດຳລົງຊີວິດ ຊຶ່ງຈະສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ເປົ້າໝາຍການຫລຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກຂອງປະເທດ ແລະ ອາດຈະເຮັດໃຫ້ເກີດບັນຫາສັງຄົມຕາມມາ. (ການຄອບຄອງນຳໃຊ້ທີ່ດິນຕາມປະເພນີ ແມ່ນຖືກຮັບຮູ້ ໃນຫຼາຍປະເທດ, ລວມທັງ ກຳປູເຈຍ, ອິນເດຍ ແລະ ເບນິນ.)¹

ຂໍ້ນຳສະເໜີທີ 2: ການກຳນົດຫຼັກການຈະແຈ້ງ ສຳຫຼັບ ການໂອນສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນຄົນ ເພື່ອຈຸດປະສົງສາທາລະນະປະໂຫຍດ

ການໂອນສິດໃນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນຄົນ ແມ່ນການທີ່ລັດ ມີຄວາມຈຳເປັນໃນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນເພື່ອຈຸດປະສົງໃດໜຶ່ງໂດຍລັດສາມາດຖອນສິດໃນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນຄົນຈາກ ບຸກຄົນ, ນິຕິບຸກຄົນ, ລວມໝູ່ ແລະ ການຈັດຕັ້ງ ບົນພື້ນຖານທີ່ວ່າ ລັດສາມາດໂອນສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນຄົນຈາກ ບຸກຄົນ, ນິຕິບຸກຄົນ, ລວມໝູ່ ແລະ ການຈັດຕັ້ງ ສະເພາະເພື່ອຈຸດປະສົງສາທາລະນະປະໂຫຍດເທົ່ານັ້ນ ເຊັ່ນ: ນຳໃຊ້ທີ່ດິນເຂົ້າໃນການການພັດທະນາຂົງເຂດສາທາລະນະສຸກ, ການສຶກສາ, ການຄົ້ນຄວ້າຄົ້ນຄ້າ, ການປ້ອງກັນຊາດ-ປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບ. ຊຶ່ງມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ມີການກຳນົດ ຢ່າງລະອຽດວ່າອັນໃດແມ່ນຈຸດປະສົງສາທາລະນະປະໂຫຍດ, ການໂອນສິດໃນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນໃດໜຶ່ງ ຈະຖືວ່າແມ່ນ “ເພື່ອຈຸດປະສົງສາທາລະນະປະໂຫຍດ” ກໍຕໍ່ເມື່ອຜົນປະໂຫຍດດັ່ງກ່າວຕອບສະໜອງໃຫ້ສາທາລະນະຫຼາຍກວ່າສ້າງຜົນກະທົບໃຫ້ກັບພາກສ່ວນທີ່ຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ. ການໂອນສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນຄົນ ຕ້ອງມີການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍຢ່າງເຕັມສ່ວນ ແລະ ເປັນທຳ ເຊິ່ງອາດຈະດ້ວຍການຈັດສັນພື້ນທີ່ທີ່ເໝາະສົມ ແລະ ພຽງພໍຕໍ່ກັບການດຳລົງຊີວິດ ຫຼື ທົດແທນດ້ວຍເງິນ ຕໍ່ການສູນເສຍທີ່ດິນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທີ່ຕິດພັນກັບທີ່ດິນ.

ເພື່ອຮັບປະກັນສິດຄອບຄອງນຳໃຊ້ທີ່ດິນຂອງປະຊາຊົນ (ໂດຍບໍ່ຈຳກັດວ່າຈະມີໃບຕາດິນເທົ່ານັ້ນ, ແຕ່ລວມທັງສິດອື່ນໆ ເຊັ່ນ ມີເອກະສານນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ຫຼື ສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນຕາມປະເພນີ) ໃນກໍລະນີມີການໂອນສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນ, ນິຕິກຳຄວນກຳນົດຂັ້ນຕອນທີ່ສຳຄັນ ຄື: ການສຶກສາຜົນກະທົບທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນຈາກການໂອນສິດ, ປະເພດຂອງສິດໃນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນຕອນດັ່ງກ່າວ, ສຶກສາທາງເລືອກອື່ນທີ່ສ້າງຜົນກະທົບໜ້ອຍກວ່າ, ການປົກປັກຮັກສາຜູ້ໄດ້ຮັບສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ທີ່ອາດຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກການໂອນສິດໃນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ພ້ອມທັງຕ້ອງໄດ້ມີກິດຈະການແຈ້ງບອກແກ່ເຈົ້າຂອງສິດທີ່ດິນໃນກອບເວລາທີ່ເໝາະສົມ ກ່ອນການໂອນສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ເປັນຕົ້ນ.

ຍ້ອນຫຍັງບັນຫານີ້ຈຶ່ງມີຄວາມສຳຄັນ?

ທີ່ດິນເປັນສິ່ງຈຳເປັນ ສຳລັບການປູກພືດເປັນສະບຽງອາຫານ. ມີຫຼັກຖານສຳຄັນ ທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ຄວາມໝັ້ນຄົງຂອງການຄອບຄອງນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ຈຳເປັນຕໍ່ການຄ້າປະກັນສະບຽງອາຫານ.² ດັ່ງທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນ ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມແຫ່ງຊາດຄັ້ງທີ 8 ວ່າ: “ນະໂຍບາຍສິ່ງເສີມການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ໄປພ້ອມໆກັບການປົກປັກຮັກສາ, ເຮັດໃຫ້ພົນລະເມືອງລາວມີສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ເພື່ອດຳລົງຊີວິດ, ສ້າງທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ທຳການຜະລິດຕາມກົດໝາຍ”.³

¹ ການຄອບຄອງທີ່ດິນຕາມປະເພນີ - ຕົວຢ່າງຂອງຂໍ້ກຳນົດ ແລະ ກົດໝາຍຈາກບັນດາປະເທດຕ່າງໆ. Shearman & Sterling LLP (2012)
² ການພັດທະນາຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ - ຄວາມຄິດເຫັນ ກ່ຽວກັບ ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ. SDC (2010).
³ ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ແຫ່ງຊາດ 5 ປີ ຄັ້ງທີ VIII (2016-2020) ຂໍ້ 3.6.1. ກ່ຽວກັບ ແຜນວຽກຈຸດສຸມການປົກປັກຮັກສາສະພາບແວດລ້ອມ ແລະ ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທາມະຊາດໃຫ້ມີຄວາມຍິນຍົງ. ໜ້າທີ 136.

ຫຼັກການທີ່ຈະແຈ້ງກ່ຽວກັບການໂອນຄືນສິດໃນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ເພື່ອຈຸດປະສົງສາທາລະນະປະໂຫຍດ ກໍຈຳເປັນເຊັ່ນກັນສຳລັບສ້າງຄວາມເຊື່ອໝັ້ນໃຫ້ແກ່ນັກລົງທຶນ. ນັກລົງທຶນ ລວມທັງຊຸມຊົນ ທີ່ຈະລົງທຶນໃນທີ່ດິນຂອງຕົນຈະມີຄວາມໝັ້ນໃຈທີ່ຈະລົງທຶນກໍຕໍ່ເມື່ອພວກເຂົາຮູ້ວ່າ ທີ່ດິນທີ່ພວກເຂົາລົງທຶນໄປນັ້ນຈະຖືກໂອນຄືນ ໃນກໍລະນີທີ່ລັດມີຄວາມຈຳເປັນສູງສຸດໃນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນຕອນດັ່ງກ່າວ ເພື່ອຈຸດປະສົງສາທາລະນະປະໂຫຍດເທົ່ານັ້ນ.

ນອກນັ້ນ ພວກເຂົາກໍຕ້ອງການຄວາມໝັ້ນໃຈວ່າທີ່ດິນທີ່ຕົນລົງທຶນໄປນັ້ນຈະໄດ້ຮັບການທົດແທນຄືນຢ່າງເຕັມສ່ວນ ແລະ ເປັນທຳໃນກໍລະນີທີ່ມີການໂອນສິດໃນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນຄືນ. ປະເທດສ່ວນໃຫຍ່ກໍໄດ້ກຳນົດຫຼັກການດຽວກັນຕໍ່ກັບ ການໂອນຄືນສິດໃນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ເພື່ອຈຸດປະສົງສາທາລະນະປະໂຫຍດ ເຊັ່ນ: ຫວຽດນາມ, ໄທ, ເຢຍລະມັນ, ແຟັງລັງ ແລະ ປະເທດອື່ນໆ.⁴

ທີ່ດິນ ໃນປະເທດລາວ ເປັນກຳມະສິດຂອງວົງຄະນະຍາດແຫ່ງຊາດ [ລັດຖະທຳມະນູນແຫ່ງສປປ ລາວ, ມາດຕາ 17].

ເພາະສະນັ້ນສິດໃນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນຈະສາມາດຖືກຖອນຈາກສະມາຊິກຂອງ ວົງຄະນະຍາດແຫ່ງຊາດໄດ້ກໍຕໍ່ເມື່ອ ທີ່ດິນດັ່ງກ່າວຖືກນຳໃຊ້ເພື່ອຜົນປະໂຫຍດສ່ວນລວມ ຂອງສະມາຊິກທັງໝົດພາຍໃນຊາດເທົ່ານັ້ນ.

ຂໍ້ນຳສະເໜີທີ 3: ການກຳນົດຫຼັກການຈະແຈ້ງສຳຫຼັບການໃຫ້ເຊົ່າ ແລະ ສຳປະທານທີ່ດິນ

ການເຊົ່າ ແລະ ສຳປະທານ ເປັນໜຶ່ງໃນຮູບແບບໃນການຫັນທີ່ດິນເປັນທຶນ. ລັດສິ່ງເສີມການຫັນທີ່ດິນເປັນທຶນດ້ວຍການໃຫ້ເຊົ່າ ແລະ ສຳປະທານ ໂດຍໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບແຜນແມ່ບົດການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມແຫ່ງຊາດ ແລະ ທ້ອງຖິ່ນ ໃນແຕ່ລະໄລຍະ.⁵

ການເຊົ່າ ແລະ ສຳປະທານທີ່ດິນລັດ ໝາຍເຖິງ ການທີ່ລັດໃຫ້ເຊົ່າ ແລະ ສຳປະທານທີ່ດິນທີ່ຢູ່ພາຍໃຕ້ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ນຳໃຊ້ຂອງລັດໂດຍກົງ. ເພື່ອຮັບປະກັນຄວາມໂປ່ງໃສ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງລັດ, ການໃຫ້ເຊົ່າ ແລະ ສຳປະທານທີ່ດິນລັດ ຄວນມີການເຮັດປະມຸນແບບໂປ່ງໃສ ໂດຍທີ່ສາທາລະນະສາມາດເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນດັ່ງກ່າວໄດ້.

ເພື່ອຮັບປະກັນຄວາມໝັ້ນຄົງຂອງສິດໃນການຄອບຄອງນຳໃຊ້ທີ່ດິນຂອງປະຊາຊົນ ຕ້ອງໄດ້ມີການກຳນົດໃນນິຕິກຳໃຫ້ຊັດເຈນວ່າ ທີ່ດິນທີ່ຢູ່ພາຍໃຕ້ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ນຳໃຊ້ໂດຍກົງຂອງລັດແມ່ນດິນແນວໃດແທ້ ເພື່ອຫຼີກເວັ້ນບໍ່ໃຫ້ການເຊົ່າ ແລະ ສຳປະທານດັ່ງກ່າວ ກວມເອົາທີ່ດິນທີ່ຊຸມຊົນມີການນຳໃຊ້ຢູ່. ຖ້າຫາກວ່າການໃຫ້ເຊົ່າ ແລະ ສຳປະທານທີ່ດິນລັດ ທີ່ມີປະຊາຊົນກຳລັງນຳໃຊ້ທີ່ດິນຕອນດັ່ງກ່າວ ລວມທັງການນຳໃຊ້ທີ່ດິນຕາມປະເພນີ ຕ້ອງໄດ້ມີການປຶກສາຫາລື ແລະ ເຈລະຈາດ້ວຍເຫດຜົນ ແລະ ຢູ່ບົນພື້ນຖານຂອງກົດໝາຍ. ພ້ອມນັ້ນຕ້ອງໄດ້ນຳໃຊ້ວິທີການສື່ສານທີ່ແທດເໝາະກັບສະພາບຕົວຈິງຂອງພື້ນທີ່, ຊຸມຊົນສາມາດເຂົ້າໃຈໄດ້ ພ້ອມທັງສະໜັບສະໜູນໃຫ້ສະມາຊິກທຸກຄົນໃນຊຸມຊົນ ເປັນຕົ້ນແມ່ນ ແມ່ຍິງເຂົ້າຮ່ວມ. ການຕັດສິນໃຈໃຫ້ເຊົ່າ ແລະ ສຳປະທານທີ່ດິນດັ່ງກ່າວນີ້ ຄວນໄດ້ຮັບການຍິນຍອມຈາກຊຸມຊົນ ບົນພື້ນຖານດ້ວຍຄວາມສະໝັກໃຈ ໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນລ່ວງໜ້າ ແລະ ພຽງພໍ.⁶

ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ ຕ້ອງຮັບຮູ້ວ່າການໃຫ້ເຊົ່າ ໝາຍລວມເຖິງກໍລະນີທີ່ບຸກຄົນ, ນິຕິບຸກຄົນ, ການຈັດຕັ້ງ ແລະ ລວມໝູ່ ເປັນຜູ້ໃຫ້ເຊົ່າໂດຍກົງ, ເຊິ່ງໃນກໍລະນີນີ້ ລັດມີບົດບາດເປັນຜູ້ຄຸ້ມຄອງການດຳເນີນງານເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ມີຄວາມເປັນທຳກັບທຸກຝ່າຍ ແລະ ສອດຄ່ອງກັບລະບຽບກົດໝາຍ.

ການໃຫ້ເຊົ່າ ແລະ ສຳປະທານທີ່ດິນທຸກກໍລະນີ ຕ້ອງຮັບປະກັນບໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບ ຫຼື ໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບໜ້ອຍທີ່ສຸດຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ, ສັງຄົມ ແລະ ການດຳລົງຊີວິດຂອງປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າ.

⁴ ການເວນຄືນ - ຕົວຢ່າງຂອງຂໍ້ກຳນົດ ແລະ ກົດໝາຍ ຈາກບັນດາປະເທດຕ່າງໆ. Shearman & Sterling LLP (2012).
⁵ ມະຕິ ຂອງຄະນະບໍລິຫານງານສູນກາງພັກ ວ່າດ້ວຍການເພີ່ມທະວີວຽກງານຄຸ້ມຄອງ ແລະ ພັດທະນາທີ່ດິນ ໃນໄລຍະໃໝ່ (2017)
⁶ ການຍິນຍອມດ້ວຍຄວາມສະໝັກໃຈ ໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນລ່ວງໜ້າ ແລະ ພຽງພໍ ໄດ້ຖືກກຳນົດຢູ່ໃນຖະແຫຼງການຂອງສະຫະປະຊາຊາດ ວ່າດ້ວຍສິດຂອງຊາວພື້ນເມືອງ (2007) ເຊິ່ງໄດ້ຮັບການລົງຄະແນນສຽງເຫັນດີຈາກ 144 ປະເທດ ລວມທັງ ປະເທດລາວ. ກົດໝາຍຂອງບາງປະເທດ ເຊັ່ນ ຟິລິບປິນ ກໍໄດ້ກຳນົດຫຼັກການການຍິນຍອມດ້ວຍຄວາມສະໝັກໃຈ ໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນລ່ວງໜ້າ ແລະ ພຽງພໍ.

ຍ້ອນຫຍັງບັນຫານີ້ຈຶ່ງມີຄວາມສໍາຄັນ?

ການຫັນທີ່ດິນເປັນທຶນ ຖືເປັນບຸລິມະສິດໃນການພັດທະນາເສດ ຖະກິດແຫ່ງຊາດ ເຊິ່ງມັນໄດ້ເຮັດໃຫ້ມີການຂະຫຍາຍຕົວຂອງການລົງທຶນທີ່ຕິດພັນກັບທີ່ດິນໃນຮູບແບບຕ່າງໆ ລວມທັງການໃຫ້ເຂົ້າ ແລະ ສໍາປະທານທີ່ດິນ. ການລົງທຶນດັ່ງກ່າວ ໄດ້ສ້າງຜົນປະໂຫຍດບາງຢ່າງໃຫ້ແກ່ ສປປ ລາວ ເປັນຕົ້ນກໍ່ແມ່ນ ການສ້າງອາຊີບໃຫ້ແກ່ຄົນທ້ອງຖິ່ນ, ແຕ່ໃນເວລາດຽວກັນ ກໍ່ໄດ້ມີຄວາມກັງວົນກ່ຽວກັບຜົນກະທົບທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ, ສັງຄົມ ແລະ ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນ. ດັ່ງນັ້ນ ຈຶ່ງຕ້ອງໄດ້ມີການດໍາເນີນການສຶກສາຜົນກະທົບທາງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ, ການຕິດຕາມກວດກາ ແລະ ປະເມີນຜົນການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນຂອງໂຄງການລົງທຶນ ເຊິ່ງຂໍ້ມູນດັ່ງກ່າວຕ້ອງມີການເຜີຍແຜ່ໃຫ້ແກ່ສາທາລະນະຊົນ ເພື່ອໃຫ້ການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນມີປະສິດທິພາບ ພ້ອມທັງເປັນການສ້າງຄວາມເຂົ້າ ໃຈ ແລະ ເຫັນດີເຫັນພ້ອມແກ່ປະຊາຊົນ ແລະ ຮັບປະກັນຄວາມໂປ່ງໃສ. ນອກນີ້ ຄວນສ້າງມາດຕະການໃນການຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບ, ການຮັບປະກັນຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ.

ຂໍ້ນໍາສະເໜີທີ 4: ການຮັບປະກັນຄວາມສະເໝີພາບລະຫວ່າງຍິງ-ຊາຍ ຕໍ່ກັບສິດໃນການຄອບຄອງນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ

ລັດຖະທໍາມະນູນແຫ່ງ ສປປ ລາວ ໄດ້ກໍານົດໄວ້ວ່າ ພົນລະເມືອງລາວ ໂດຍບໍ່ຈໍາແນກຍິງ-ຊາຍ, ຖານະທາງດ້ານສັງຄົມ, ລະດັບການສຶກສາ, ຄວາມເຊື່ອຖື ແລະ ຊົນເຜົ່າ ລ້ວນແຕ່ມີຄວາມສະເໝີພາບຕໍ່ໜ້າກົດໝາຍ (ມາດຕາ 35), ແລະ ພົນລະເມືອງລາວ ຍິງ-ຊາຍ ມີສິດເທົ່າທຽມກັນ ທາງດ້ານການເມືອງ, ເສດຖະກິດ, ວັດທະນະທໍາ, ສັງຄົມ ແລະ ຄອບຄົວ (ມາດຕາ 37).

ການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງ ໃຫ້ແກ່ແມ່ຍິງໃຫ້ເຂົ້າເຖິງສິດຕໍ່ກັບທີ່ດິນນັ້ນແມ່ນເປັນສິ່ງທີ່ຈໍາເປັນ. ແມ່ຍິງຄວນມີສິດເທົ່າທຽມໃນການເຂົ້າເຖິງ, ຄອບຄອງນໍາໃຊ້ ແລະ ສິດໃນການຕັດສິນໃຈທີ່ກ່ຽວພັນກັບທີ່ດິນທີ່ພວກເຂົາເຈົ້ານໍາໃຊ້ຢູ່. ຊຶ່ງມີຫຼັກຖານທີ່ຢັ້ງຢືນວ່າ ສິດໃນການຄອບຄອງນໍາໃຊ້ທີ່ດິນຂອງແມ່ຍິງທີ່ເຂັ້ມແຂງ ມີຄວາມກ່ຽວພັນກັບການຄ້າປະກັນສະບຽງອາຫານ, ໂພຊະນາການ, ສຸຂະພາບ, ການສຶກສາ ແລະ ຊີວິດການເປັນຢູ່ ໂດຍລວມ.

ລັດຄວນສົ່ງເສີມການສ້າງມິຕິກໍາ ແລະ ມາດຕະການເພື່ອຮັບປະກັນສິດສະເໝີພາບລະຫວ່າງຍິງ-ຊາຍ ດ້ວຍການກໍານົດໃຫ້ຈະແຈ້ງກ່ຽວກັບສິດໃນການຄອບຄອງນໍາໃຊ້ທີ່ດິນທີ່ເທົ່າທຽມກັນລະຫວ່າງຍິງ-ຊາຍ ເຊັ່ນ ການອອກຊື່ຜິວ ແລະ ເມຍໃນໃບຕາດິນທີ່ເປັນສິນສົມສ້າງ, ການໃຫ້ສິດເທົ່າທຽມລະຫວ່າງຍິງ-ຊາຍ ໃນການສືບທອດມູນມໍລະດົກ ແລະ ການຕັດສິນໃຈຮ່ວມກັນຂອງຜິວ-ເມຍກ່ຽວກັບບັນຫາທີ່ດິນໃນທຸກກໍລະນີ.

ຍ້ອນຫຍັງບັນຫານີ້ຈຶ່ງມີຄວາມສໍາຄັນ?

ແມ່ຍິງ ມີຄວາມສ່ຽງທີ່ຈະສູນເສຍສິດໃນການຄອບຄອງນໍາໃຊ້ທີ່ດິນຫຼາຍກວ່າຜູ້ຊາຍ ເນື່ອງຈາກສ່ວນໃຫຍ່ແລ້ວ ຊື່ຂອງແມ່ ຍິງຈະບໍ່ໄດ້ຖືກລະບຸໄວ້ໃນໃບຕາດິນ ເຊິ່ງຈະມີຜົນກະທົບຕໍ່ຄວາມໝັ້ນຄົງທາງດ້ານສະບຽງອາຫານ ໃນລະດັບຄົວເຮືອນ ແລະ ຊຸມຊົນ. ເຖິງແມ່ນວ່າແມ່ຍິງມີບົດບາດສໍາຄັນໃນການຜະ ລິດກະສິກໍາ, ສະບຽງອາຫານ ແລະ ການດໍາລົງຊີວິດ, ແຕ່ລະ ບົບການຮັບຮູ້ສິດ ໃນການຄອບຄອງນໍາໃຊ້ທີ່ດິນໃນປັດຈຸບັນ(ເຊັ່ນ: ການຈັດສັນທີ່ດິນ, ການຂຶ້ນທະບຽນ ແລະ ການອອກໃບຕາດິນ) ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນແນໃສ່ລະດັບຄົວເຮືອນ ໝາຍຄວາມວ່າ ການລົງທະບຽນສິດໃນການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນໃຫ້ແກ່ ‘ຫົວໜ້າຄອບຄົວ’ ເຊິ່ງສ່ວນຫຼາຍແລ້ວແມ່ນຜູ້ຊາຍ. ເນື່ອງຈາກວ່າ ແມ່ຍິງບໍ່ໄດ້ຖືກຮັບຮູ້ສິດໃນການຄອບຄອງນໍາໃຊ້ທີ່ດິນຢ່າງເປັນທາງການ (ບໍ່ມີຊື່ໃນໃບຕາດິນ) ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ ພວກເຂົາເຈົ້າບໍ່ໄດ້ຖືກພິຈາລະນາໃນການຮັບເອົາສິດ ຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ການສະໜັບສະໜູນຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ການສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານກະສິກໍາ, ການໄດ້ຮັບການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ, ການຂໍສິນເຊື່ອການເງິນ ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມໃນການຕັດສິນໃຈທີ່ກ່ຽວພັນກັບການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ. ນອກນີ້ ພວກເຂົາຍັງມີຄວາມສ່ຽງໃນການເສຍຜົນປະໂຫຍດສູງກວ່າ ໃນກໍລະນີມີການຢ່າຮ້າງ ຫຼື ຜິວ/ເມຍເສຍຊີວິດ. (ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍທີ່ດິນຂອງຫວຽດ ນາມ ກໍ່ໄດ້ກໍານົດໃຫ້ລະບຸຊື່ຜິວ-ເມຍໃນໃບຕາດິນ)

